

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto Rico, 4.—Extranger, 5

PLATS TEATRALS DEL DÍA

Género chico.

Teatro Catalá.

Opera italiana.

CRÓNICA GASSEOSA

El gas va fentse vell, y cap á sas vellesas els que mes interés haurían de demostrar en cuidar-lo y assistir-lo, son els que mes el perjudican y 'l molestan.

El gas va fentse vell, perque en lo sigle de las llums els invents lluminosos duran poch. Va desbancar el gas al oli, á las candelas, al petroli, al schiste, á la benzina, als mil medis que l'enginyerumá havia inventat per desvaneixer la fosca de la nit. Pero ara li toca rebre, y la llum eléctrica desbancará al gas sense remey.

Tant es aixís que fins el célebre Aüer després de haver inventat aquellas camisetes que feyan que 'l vell gas se rejuvenís, donant mes llum ab menos gasto, tot de sopte li ha girat l'espatlla y treballa per millorar las condicions de la llum eléctrica. ¡Qué s' hi ha de fer! Cada hù s' arrima al sol que mes escalfa... ó á la llum que mes prospera.

Y precisament ara, en aquests instants que 'l pobre gas avants de sucumbir, víctima de las entremaliaduras del progrés, se trobava en la necessitat de defensarse, per morir quan menos ab honra, las empresas que s' han fet ricas explotantlo, las empresas que, may siga sino per agrahiment, devían guardarli totas las consideracions, s' han posat de acort per ferli perdre l'estimació del públich y matarlo com qui diu de fam.

Pera conseguirho 'n van tenir prou ab aumentar lo preu del consum en sis céntims de pesseta per metro cúbich. Fins ara 'n valía 25, y han volgut que en lo successiu 'n valgués 31.

¡Trenta hù! Tira peixet! Bon punt si 'l públich s' avingués á pendre cartas á n' aquest joch. Pero no 'n vol de cap manera. Las empresas davant de la resistencia dels consumidors, varen dir:

—Bé, vaja: rebaixarém dos céntims y 'ns plantarém á 29. ¿Vos está bé?

Pero ni *por esas*.

Los gremis van reunir-se, van deliberar, van pendre 'ls seus acorts y Barcelona entera adherintse á las resolucions dels gremis, ha alsat lo crit de:—*Apaga y vámonos*.

Dilluns al vespre, la segona capital d' Espanya qu' en moltas cosas y entre ellas en consum de gas es, sens dupte, la primera, oferia un aspecte curiosíssim. Se pot ben assegurar que ni una sola botiga va encendre 'ls seus metxeros. En cambi varen sortir á llum tots los fòtils dels temps de la picó que permaneixían feya anys arreconats y fora d' us: el llum de ganxo, 'l gresol, la llumanera, 'l candelerero, 'l quinqué, 'l fanalet veneciá... Semblava 'l día del judici final pel ram de las llums mortas. Lo gas estava apagat y las sevas víctimas ressucitavan.

Unicament l'acetileno, invent novíssim de caràcter particularista, que va pel mon completament deslligat de la tiranía de las empresas monopolisadoras, brillava en alguns indrets esplendorosament, y parodiant una coneguda frase, semblava dir:

—*A gas muerto, acetileno puesto.*

Després de recorrer los carrers principals de la ciutat pera ferme cárrech de la importancia de la manifestació de las tenebras, cusina germana desde 'l seu origen de la que aquí á Barcelona mateix va tenir lloch vint anys enrera ab motiu de haver posat l'Ajuntament un petit impost sobre 'l consum del gas, vaig anarme'n á casa, al objecte d' escriure ma crónica senmanal als carinyosos lectors de LA ESQUELLA dedicada.

Tenia ja disposada sobre la taula escriptori una llumanera de quatre brochs que la conservo com

una reliquia de familia; per haver, segons tinch entés, iluminat lo meu naixement, y quan l'anava á encendre, resolt á secundar dintre dels meus medis la campanya dels gremis, vaig adonarme de la lámpara de gas, companyera fidel, durant totas las nits del any, de mas lecturas y de mos pobres parts intellectuals.

¡Y ab quína tristesa 'm contemplava!

—¿Qué t' hi fet jo, perque aixís m' abandonis?... —semblava dir-me—Després dels molts serveys que t' he vingut prestant, serás capás de despedirte á la francesa? Encénme desseguida... avuy no mes... haig de parlarte.

No vaig poder resistir l'impuls qu' en mí va despertar de sentiment, y sobre tot de curiositat. Vol parlarme... ¿y que 'm voldrá dir? Aixó ray, prompte ho sabré.

Deixant de recó la llumanera, vaig fer voltar l'espita de la lámpara y acostant el misto á n' el metxero, la llum va ferse.

**

Y era ben cert: tenia fam de parlarme. Desde 'l primer instant va treure un pam de llengua. Estava sofocat, xiulava, barbotejava. ¿Era degut aixó al afany de dir-me lo que volia ó á la forsa de la pressió del fluit, motivada per la falta de consúm de aquella nit? No ho sé; pero consti que may l'havia vist tan excitat ni tan frenétich.

Entre xiulets y singlots va parlarme llarga estona, tenint ab mí una *interview* espontánea. ¡Y quínas cosas va contarme!

Las empresas son las causants del conflicte, las úniques culpables de lo que succeheix. Allá á la fábrica tothom ho diu, desde 'l carbó de pedra qu' es introduhit en las retorts, hasta 'l carbó de cok que 'n surt tot esponjat, havent enviat á diversos departaments las distintas sustancias de que aquell se compon: el gas als dipósits y 'ls suchs als destiladors.

El carbó de pedra no vol passar de cap manera per ser ell el causant del augment considerable imposit als consumidors de gas. —Si á mí—diu—m' han pujat de preu, per rahó dels cambis, de preu ha pujat també l'empresa que m' explota 'l carbó de cok y 'ls productes diversos que s' obtenen de la destilació. Ab carbó car y ab carbó barato, 'l gas surt poch menos que de franch. Després de pagar l'interés del capital de la instalació y poca cosa mes tot lo que se 'n cobra es benefici.

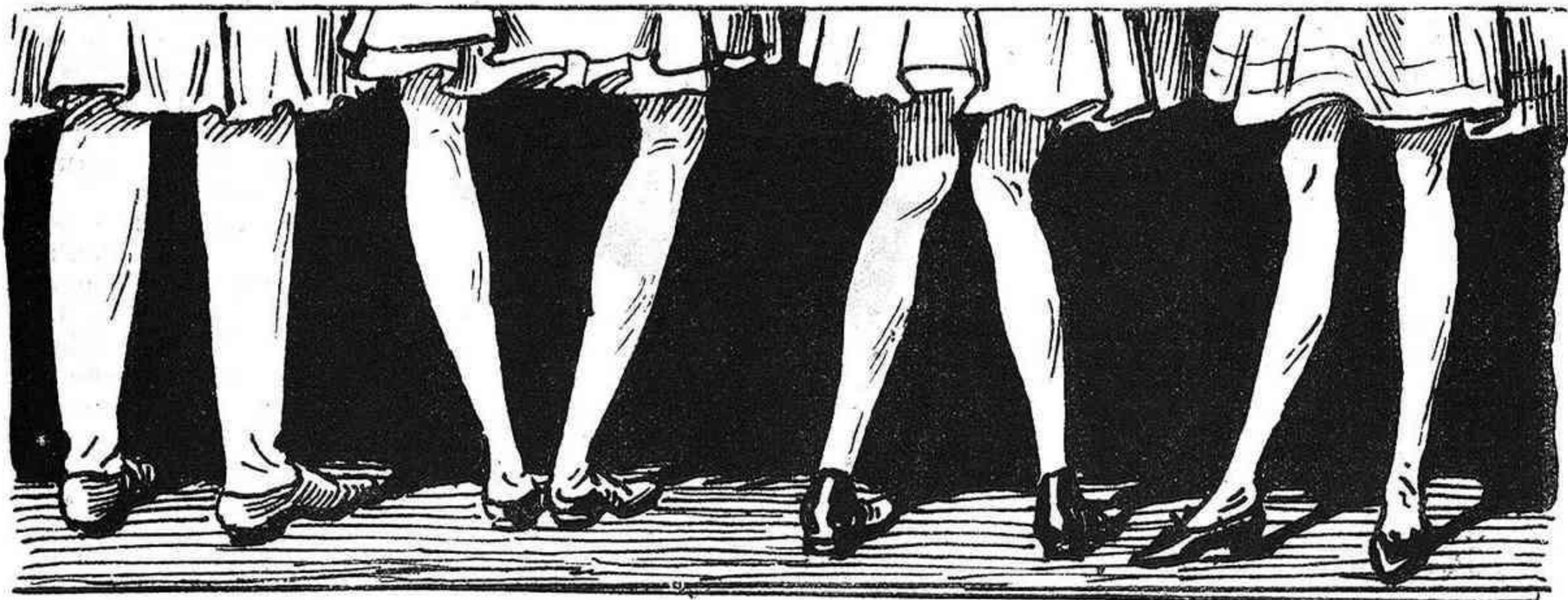
Aixís las empresas s' han fet ricas, mes que ricas opulentas. Tothom sab els grans dividendos que han repartit als seus accionistas. A la vista están y espléndidament iluminats perque tothom els pugui contemplar millor, els dos magnífichs edificis ab honors de palaus que las dos empresas s' han construhit, l'una á la Plassa de Santa Ana y l'altra al carrer de Balmes. Donchs tot aixó ha sortit del gas... tot de mí—deya 'l flam del metxero suspirant, ab to de anguniosa tristesa.—Del gas han sortit també 'ls gastos considerables que s' han fet per desbancarme, es á dir lo que s' ha invertit en la instalació de la llum eléctrica per las dos companyías associadas.

Las dos companyías que avants estaban contrapuntadas, avuy s' entenen per matarme, per suprimirme. Per aixó m' han encarit. Volen ferme aburrible al públich, acostumant als consumidors á prescindir de mí, anticipant aixís el triunfo de la llum eléctrica.

Al parlar en aquests termes el metxero va exhalar lo sentiment de qu' estava possehit en un prolongat xiulet. Y refentse, y desplegantse com un vano, va acabar dihent:

«Fesme l'obsequi d' explicarho al públich, cón-

LAS PANTORRILLAS DEL CORO

¡Quíns macarronets, avants
de posars'hi serraduras!

tali tot lo que t' hi dit, qu' es la veritat pura, y recománali que per castigar l' egoisme y la ingratitude de unas empresas que ab ell y ab mí s' están portant de una manera tan xarrana, rompi ab ellas tota mena de relacions, y ni llum de gas, ni llum electrica y ni res de lo que d' ellas procedeixi ho admeti á casa seva mentres no tornin á posar las cosas en lo lloch degut.

»Y ara, que ja sabs lo que fa 'l cas, com ni tú ni jo hem de ser una excepció de la regla, declarem-nos en huelga, ja 'm pots apagar. Bona nit y bona hora.»

Apagada la lámpara, ab l' idea de no tornarla á encendre mentres duri la *huelga* de consumidores, y vivament afectat per las revelacions que acabava de ferme aquell honrat metxero, vaig treure 'l nas al balcó á respirar l' ayre fresch de la nit. No 's veyia en tota la llargaria del carrer altre llum de gas encesa, que la dels fanals del alumbrat públich.

¿Qué fa l' Ajuntament?—vaig preguntarme.

¿Estará de Deu que la corporació municipal y 'l vehinat de Barcelona no pugan anar may pel mateix camí?

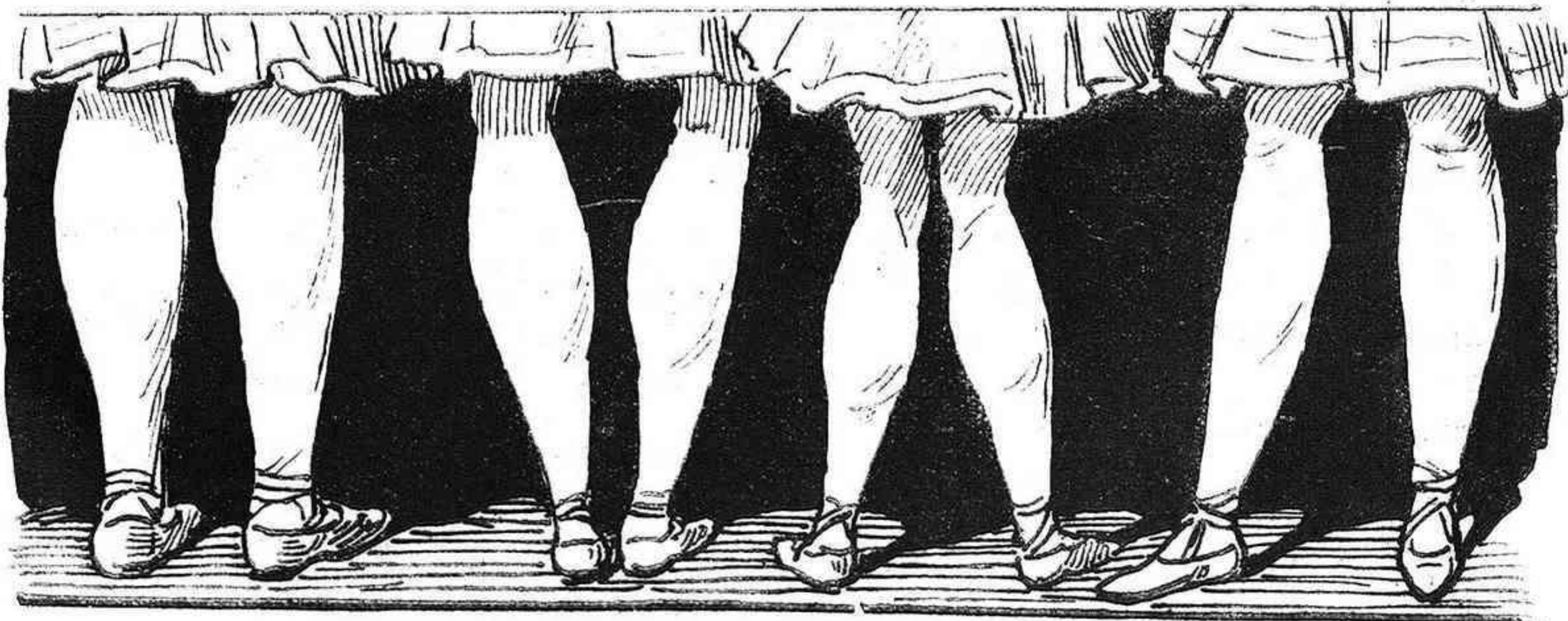
En l' actual conflicte l' Ajuntament deuria posarse resoltament al costat del poble, y fins anticiparse als seus legítims propósitos. Inviti als vehins á treure llums als balcones, y apagui 'ls fanals del alumbrat: aixó per comensar. De la fosca 'n sortirá la llum.

Quan s' encareix lo preu del pá l' arcalde crida als forners y 's treuen comptes fins á esbrinar si la puja es ó no es justificada. ¿Per qué no s' ha de fer lo mateix ab las empresas del alumbrat públich? Si pretenen sostenir l' augment de preu, será precis que 'l justifiquin demostrant ab datos positius y degudament comprobats que perden diners en l' exercici de la seva industria.

¿Se resisteixen á ferho, perque aquests datos tenen interés en reservar-se'ls?

Llavoras Barcelona en massa, desde l' Ajuntament al últim dels seus administrats está en lo cas de provehir per sí mateixa á un servey tan necessari. La forma cooperativa 's presta á fer cosas admirables. Y las dos empresas recalcitrants que avuy pretenen imposarse, quan vegin que van mal dadas no tindrán mes remey que posarse á la rahó.

¿Qué no s' hi volen posar? Donchs s' envía á pas-

En cambi, un cop arregladas,
miréu quíns *esculturas*!

seig al *Francés* y la *Catalana* que avuy van de brasset, se monta una gran cooperativa de alumbrat segons els sistemas mes perfeccionats y econòmichs que 's coneixen fins avuy y endavant las *hatxas*.... Aquí no hi ha mes *cera* que la que *crema*.

P. DEL O.

LO CONGRÉS DELS LLUMS

Tots han acudit á la cita.

La Llumenera, l'Espelma, la Llantia, 'l Gresol, el Llum-de-cuyna, la Bombeta, 'l Ciri, 'l Quinqué....

El Fanal, com passa en totes las assambleas, presideix la reunió.

—Companys— diu lo president, passejant la mirada per la concurrència:—ja ho veyéu, no hi ha temps que no torni. Olvidats, arreconats al quarto dels mals-endressos, torném avuy á la vida pública y á rebre

'ls homenatjes d' una generació que semblava que ja may mes s' havia de recordar de nosaltres. ¡Quina sorpresa mes agradable, veritat?

—¡Y tal sorpresa!— exclama la Llantia, espeternegant d' alegría:—Vint anys feya que reposava dalt d' un prestatje, devorada per la tristesa y la pols, quan de cop sento que m' agafan, em rentan y 'm declaran altra vegada en actiu servey com en los millors temps de ma juventut. ¿No pot sapiguere-se quina es la causa d' aquest miracle?

FANAL:—Tot se deu al nostre mortal enemich: al Gas.

(Moviment d' extranyesa.)

LLUM-DE-CUYNA:—¿El Gas ens ha fet sortir? No ho crech.

FANAL:—Si no ho vols creure, vésho á veure.

LLUM-DE-CUYNA:—M' es impossible: no 'm puch moure de sobre 'ls fogons.

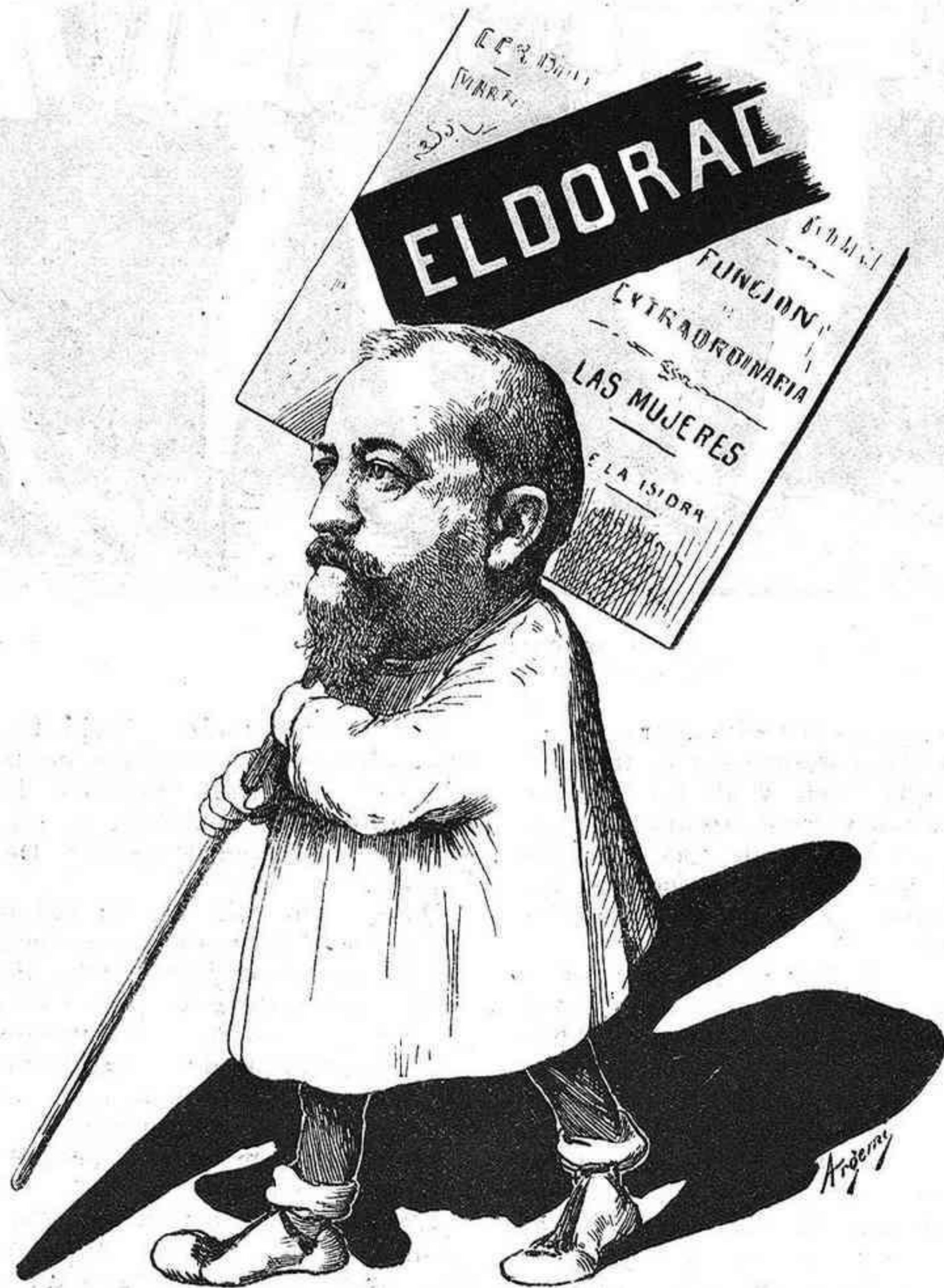
FANAL:—Pues... ilumina á las cassolas, y calla.

GRESOL (*rihent*):—Llumet, t' han ben mocat!

LLUM-DE-CUYNA:—Millor que millor! Com mes me mocan, mes bona cara faig.

CIRI (*en tó conciliador*):—Aném, no 'ns entretin-

L' HOME DEL ELDORADO

Autór cómic, empresari y áb una sórt que li vessa, aquell que vulgui atrapar-lo, ja cal que vaji depressa.

guém en menudencias, que fa massa diputat aixó. Parlém de lo que 'ns interessa. (*Al president*): Ves següent: deyas que 'l Gas...

FANAL:—Sí senyors: sembla que n' ha fet una de las sevas y la gent, empipada, hadit: ¡Prou metxeros! ¡Torném als sistemas antichs!

LLUMANERA:—Y que hi ha tornat de debó. ¡Hasta á mí, á mí que represento la infancia de la llum, m' ha tret del recó ahont descansava!

GRESOL:—¿Y jo? Ja ni pels pessebres servía, y avuy, ja ho veyéu, altra vegada en dansa y lluhint ab mes saleo que may.

BOMBETA:—Pero, en resúm ¿qu' es lo que ha fet el Gas? ¿No se sab?

LLANTIA:—Segurament alguna picardia. D' un llum que fuma, fa mala olor, asfixia, explota, tira envans en terra y als 'ls empedrats, no se 'n pot esperar res

de bo.

ESPELMA:—Es la pura veritat. Lo qu' es jo, no m' explico cóm la humanitat ha pogut may avenirse á gastar una cosa tan incómoda y desagradable. Un llum que si no 'l tancan bé, s' escapa....

CIRI:—Y 's gasta sense dar claror.

GRESOL:—Y xiula.

LLANTIA:—Y necessita mes aixetas y mes canons que un barco de guerra.

LLUMANERA:—Es lo que jo sempre dich: nosaltres podrém ser pobres, pero al menos som honrats. ¿Qu' es el Gas, veyám, qu' es?

BOMBETA:—Un brut. Son pare es el Carbó.

CIRI:—¿Y sa mare?

BOMBETA:—No se sab. Deu ser la Tarregada ó qualsevol altra perduda pel istil.

(*El Fanal*, que veu que la xerramenta dels llums aménassa prolongarse sense resultats práctichs, s' apressura á tornar la discussió al seu terreno.)

FANAL:—Ordre, senyors y senyoras. Tot' aquesta conversa es completament inútil. ¿A qué hem vingut aquí? ¿A murmurar del Gas ó á fomentar els nostres interessos?

TEATROS DE BARCELONA

1. Albert Cotó.—2. Manuel Rodríguez.—3. Consuelo Salvador.—4. Francisca Fernani.—5. Juanita Fernández.—6. Antonia García.—7. Coral Díaz.—8. Elena Rodríguez.—9. Patrici León.—10. Anselmo Fernández.—11. Isidro Soler.—12. Joseph Angeles.—13. Delfi Jerez.

GALERIA
ELDORADO

NOVEDATS

ROMEA

—¡Bien, bien! ¡Muy bien!

Me sembla que m' hi trobo!

—¡Ole ya!

GRESOL:—De la discussió 'n surt la llum.

FANAL:—¡No pas de la vostra, blens llarchs!

QUINQUÉ:—¡Ben xafat, noy, parlas com un candelabro. Jo suposo que al reunirnos en assamblea deu ser per algo mes important que no per parlar del Carbó y de la Tarregada.

(La concurrencia 's mira al Quinqué, tirant algunes espurnas y hasta una veu li crida: ¡Petrolero! pero ell no 'n fa cas y segueix enrahonant:)

—¿Qué voldríau saber vosaltres?

GRESOL:—Lo perquè d' aquest desori que 'l Gas está ocasionant.

QUINQUÉ:—Encare que la curiositat es una mica tonta, perquè mentres disfrutém dels efectes, la causa no 'ns ha d' interessar gayre, vaig á satisfer los vostres desitjos. Tot aixó que avuy está succehint, prové de que 'ls homes no volen gastar Gas.

BOMBETA:—¿Per dolent?

QUINQUÉ:—No: aixó de ser dolent ja es una cosa antiga.

GRESOL:—¿Y donchs?

QUINQUÉ:—¡Per car! Ha pujat d' una pila de céntims.

(Crits é imprecacions contra 'l Gas.)

CIRI:—L' orgullós!

LLUMANERA:—¡El poca penal!

LLANTIA:—¡Pujar de preu cabalment ara que la gent acaba 'ls quartos!...

FANAL:—Pero ¿qué n' heu de fer vosaltres de aixó?... Després que ab la seva puja torném altra vegada á ocupar el rango que 'ns correspón ¿encare veníu á insultarlo? ¡Mussols, mes que mussols!

(Tots els llums baixan el blé convensuts y avergonyits. Lo Fanal continúa parlant:)

—Al contrari; lo que nosaltres hem de fer, es enviarli un mensatge, animantlo á persistir en la seva actitud. Aquest es l' objecte que m' ha induhit á reunirvos. ¿Qué hi dihéu?

—¡Que se li envihi! ¡Que se li envihi!

(Lo president agafa la ploma y mentres escriu va llegint:)

«Los antichs sistemas d' iluminació felicitan cordialment al Gas y li suplican que continuhi en la «seva resistencia, costi lo que costi y pesi á qui «pesi.»

—¿Us agrada?

—¡Sí! ¡Sí! ¡Visca 'l Gas car! ¡Visca!—

Pres l' acort per unanimitat, l' assamblea 's disol y 'ls llums surten al carrer, mes aixerrits y brillants que una constelació d' estrelles.

—Alerta!—diu de prompte 'l Ciri senyalant á un senyor que passa:—¿el veyéu? Saludemlo.

Tots s' inclinan ab grans mostras de respecte y consideració.

—¿Qué es?— pregunta 'l Gresol en veu baixa.

—L' home del día; en Rocamora, 'l primer fabricant d' espelmas de Catalunya.

A. MARCH.

AMOROSA

*Vuélvemelo hoy, á decir
pues, embelesado, ayer
te escuchaba sin oír
y te miraba sin ver.*

CAMPOAMOR

Tornam'ho á repetir mil y mil voltas,
tornam á dir lo que fa poch me deyas
ab tremelosa veu y amorosida
baixet y á cau d' orella.Tornam á dir lo que m' has dit llavoras
quan ab ta cara pel rubor encesa
en mí tenías ficsa ta mirada
abrumadora, ardenta....Torna altre cop á dirme encisadora
mil paraulas d' amor dolsas y tendres
com las que ara fa poch me prodigavas
de ton amor en prenda.Torna á ferme sentir la melodia
de ta armónica veu que al cor penetra,
repetint mil protestas amorosas,
juraments y promesas.Tornahi mil y mil cops á repetirm'ho;
parlam de nostre amor, párlamen sempre,
que sempre es nou per mí, y, quan més ho escolto,
mes dolsa es ma sorpresa.Tornam á dir que may has d' olvidarme;
tornam á dir que sempre has de volguerme;
tornam á dir que gosas fent ma ditxa,
tornam á dir:—¡Só teva!....

MANUEL PUGÉS.

ALMANACH DE «LA ESQUELLA»
PERA 1899

Nostre concurs de cubertas.

Per mes que confiavam en lo resultat del Concurs, l' éxit ha superat á las nostras esperansas.

Los artistas, interpretant lealment lo que 'ls deyam en lo cartell de convocatoria y «tenint en compte, mes que la quantia del premi, la noble intenció que 'ns guiava al cri-

D' ESPECTADORS

NOU-RETIRO

EDEN-CONCERT

AMBIGÚ BARCELONÉS

—¡Dormímhi!

—¡Mosca! ¡Quína flavia!

Vaja, aixó trenca 'l cor!...

darlos á aquest concurs,» han respost á la nostra veu en tal número y ab tant entusiasme que no podém menos de sentirnos enorgullits y satisfets.

A 69 arriban los traballs rebuts dintre del plasso marcat en lo cartell. Dada la estació en que 'ns trobavam y considerant la brevetat del plasso concedit, lo número de projectes presentats resulta verdaderament notable, y proba que no en va hem apelat al talent y á la bona voluntat dels nostres artistes.

Com se pot comprendre, entre aquests 69 traballs hi ha notas y concepcions sumament variadas. Desde l'acabat projecte que delata la má d' un mestre, hasta la tímida pero sempre inspirada fantasía d' un artista novell, hi ha en lo resultat del concurs tots los colors de la gama, totas las escolas que avuy brillan y lluytan, tots los matissos del art.

¿Qué té, donchs, d' extrany qu' entre aquest conjunt han pogut escullirse unas cubertas dignas del *Almanach de LA ESQUELLA* y dels lectors de aquest llibre; cubertas que responguessin á lo que lo del concurs esperavam, embellint ab nous atractius nostra popular publicació anyal?

Heus aquí ara la llista complerta de las composicions rebudas, ab el seu número y lema:

1. Catalunya.—2. Tras cuernos palos.—3. Malgrat las corrents que dominan, lo poble encare té gust.—4. No fa per casa.—5. Lo balcó del editor.—6. Soletat.—7. Crepuscle.—8. Riurém fins que podrém.—9. Allí hont hi ha campanas hi ha batalls.—10. Benaventurats los mansos, y vau una pesseta mes ben gastada.

11. Las ninfas y 'l sátiro: diversions olímpicas.—12. A toch d' esquella.—13. Si res li escau, pòsali blau.—14. Lo Temps fi de sigle.—15. Visca l' Esquella!—16. Quánta farda!—17. Debut: Concurs.—18. Debut.—19. Distracció.—20. Any nou, Esquellas novas.

21. Cada cosa per son temps.—22. Las dugas amigas.—23. Cada ovella ab sa parella.—24. Que se remata.—25. Val mes riure que plorar.—26. Flors del bosch.—27. Blanets.—28. Rosellas.—29. Almanach, cartell ó res.—30. ¿Quína hi posarém?

31. Avant sempre.—32. Llegintlo y venentlo.—33. Vida nova á La Esquella.—34. F. C. B.—35. ¿Lo vol, senyoret?—36. Campanero y sacristán.—37. Qui fa lo que pot...—38. Polsant la lira.—39. Catalunya.—40. Cap y quá.

41. Cara y creu.—42. Avant sempre.—43. Tal hi va que no s' ho creu.—44. Lo só de la Esquella sempre será grat al poble catalá.—45. Art.—46. Per la Esquella.—47. Buscant una solució.—48. Travall.—49. Natura.—50. Gloria y pau als mártirs de la guerra.

51. L' any nou nos somriu.—52. Fructidor.—53. Llistons.—54. Guanyarás lo pa ab la suhor del teu rostre.—55. Las conquistas d' Espanya.—56. L' únich periódich que lleigeixo.—57. La professó va per dins.—58. Ja ha sortit.—59. No n' hi haurá per qui n' voldrá.—60. Marxa dels vintiu anys de La Esquella de la Torratxa.

61. L' avi de la pubilleta.—62. Per tothom n' hi ha.—63. Treballant fa mel l' abella. ¿Fem com ella?—64. Coquetaria.—65. Un que li fan menester 250 pelas.—66. Art

y xispa sense sebas es salut.—67. Sempre avant.—68. En lo saló.—69. Poesía y pintura.

Alguns d' aquests traballs son dobles, es á dir que abarcan la primera y l' última página de las cubertas: altres son senzills y se circunscriuen al projecte d' una sola de las dugas páginas.

Ara, recordantlos que segons la condició 6.ª del Cartell, «la publicació del fallo será la sortida á llum del *Almanach de la ESQUELLA* pera 1899» els dona las gracias á tots y 'ls desitja salut,

L' EDITOR.

PETONS

Petons tan purs te l' amor
que ab lo foch que son impresos
son sempre en forma de besos
engrunas del nostre cor.

Y com que may s' escatima,
per l' anhel de goig ó agravis,
ni un sol petonet als llabis
de la nena que t' estima,
aixó m' explica perque
tinch lo cor fet en mil trossos
y ella fa 'ls llabis tan grossos
desde que no 'm vol dir ré.

J. PUIG CASSANYAS.

ROMEA

Lo vell teatro del carrer del Hospital apareix rejuenit gracias á l' acertada restauració de que ha sigut objecte. Fins ha adquirit una certa elegancia, oferint tant la sala com lo saló de descans un bonich cop de vista. No hi ha mes remey: los teatros son com las noyas: per tenir partit han d' empolaynarse.

**

Dimars s' efectua 'l primer estreno de la temporada posantse en escena 'l *Mossén Janot* de 'n Guimerá. Lo públich l' havia ja vist representar en castellá, pero ha de confessarse que representat en nostra llengua, guanya moltíssim en frescura.

Conserva no obstant cert caràcter una mica massa infantil, alguna premiositat en lo desenvollop, alguna inconsistencia en l' estructura, y una marcada tendència melodramática, de caràcter purament teatral, principalment en lo desenllás. A través de aquests defectes originaris, lo se-

TEATROS DE BARCELONA

1. Avelina Carrera.—2. Joan Gula.—3. Josefina Huguet.—4. Mari de de Lerma.—5. Aida Alloro.—6. Isabel Riera.—7. Antoni Cepp.—8. Josefina Giaconia.—9. Roseta Blanchart.—10. Ramón Blanchart.—11. Joaquim Aragó.—
12.—Miquel Riera —13. Enrich Giannini.—14. Francisco Puiggener.

GENT DE TEATRO

nyor Guimerá, qu' es tot un poeta, troba sovint notes verdaderament inspiradas y rasgos que acusan una observació bastant justa de las ingénuas costums y dels sentiments del poble.

En l'execució notarem que 'l drama havia sigut ben encajat: els actors estaven segurs dels seus papers y aixís sortiren ben rodnejadas algunas escenas de conjunt. La senyoreta Delhom interpretá ab mes talent que ingenuitat lo paper de Rosó: 'l compren molt bé, pero en alguns passatjes demostra massa l'efors que fá al traduirlo. Las senyoras Palá y Monner caracterisaren admirablement los graciosos papers de Tere-sona y Paula, sempre encalabrinadas l'una contra l'altra. Lo senyó Borrás féu [un Mossén Janot tot de una pessa, ab molta unció,] pero també ab una mica massa de monotonía, filla tal volta de sa dicció excesivament lenta y acompassada. En la escena de la mort es ahont mostrá millor las qualitats que fan d'ell un dels primers actors del teatro catalá que avuy sobresurten. Molt ens complagué 'l Sr. Giménez, actor enterament nou pera nosaltres, que interpretá 'l difícil paper de Toni, matisantlo y donantli una vida extraordinaria, sense forsar

may la nota; no obstant ab una mica mes de sobrietat en la expressió del rostre y en la mímica 'l seu treball hauria resultat casi perfecte. De totas maneras es lo Sr. Giménez un bon element pel teatro catalá, y creyém que podrá brillar molt si estudia y no s' engreheix. Los Srs. Soler, Santolaria, Virgili, Fuentes, aixís com la Srta. Morera estigueren molt acertats, contribuint á arrodonir la representació.

L' éxit de *Mossén Janot* s' afirmá ab los aplausos del públich, que cridá al autor á las taulas, al final dels actes.

NOVEDATS

La representació del *Faust* valgué un gran triunfo al barítono Blanxart, artista de verdadera talla cada día mes segur de sos medis vocals y de sas notables qualitats d' actor. La Srta. de Lerma, encare que un tant cobibida en un principi, s' aná animant, y 'svejé obligada á repetir l' aria de las joyas. Al tenor Gianini, no es lo paper de Faust el que millor li escau. No obstant, gracias á la experiéncia escénica que posseheix se defensá molt bé. Y en quant al baix Sr. Rossato 's feu aplaudir principalment en l'escena de la conjura y en la serenata.

Dir que 'l mestre Goula va dirigir l' obra de una manera superior seria incorre en una vulgaritat.

Ab *Lohengrin* debutá la Srta. Carreras que feu una Elsa arxi-superior.

Lo tenor Engel sigué discutit, per separarse algun tant de la tradició italiana, en la interpretació del personatge de Wagner. Pero com es artista de conciencia 'ls intel·ligents li donaren la rahó y 'l públich en massa acabá per unirse al vot dels intel·ligents.

Tant lo barítono Sr. Aragó, com la contralt Sra. Franchini conquistaren merescuts aplausos, especialment en lo duo del segon acte.

La massa coral se mostrá algún tant insegura, y l' orquesta, á pesar dels laudables esforços del mestre Goula, no lográ compensar del tot lo nutrit conjunt d' elements qu' exigeix la gran partitura wagneriana.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

Lo jockey Bedini, restablert de sa ferida, s' ha presentat de nou al públich, conquistant generals aplausos.

Pero la novetat del Circo la constituheixen los gossos enginestrats del Sr. Donetti. Los fidels é intel·ligents animals executan exercicis completament nous, y sobre tot equilibris tan assombrosos, que deixan endarrera al mateix D. Práxedes. ¡Y cuidado que l' home del tupé es mestre sense rival en l' art dels equilibris!

CATALUNYA

Continuan representantse las obras més escullidas del repertori, acudint totas las nits á véurelas una concurréncia extraordinaria.

Per la present senmana está anunciat l' estreno de *El Mantón de Manila*, brodat ab notas del popular mestre Chueca.

GRAN-VIA

També aquest teatro 's veu extraordinariament corregut. La Concha Martínez s' ha despedit del públich, després de executar, com ella sab, las tres

Mitja-soprano.

ó quatre obretas que constituheixen lo seu repertori.
L' empresa anuncia tenir en ajust una nova triple no coneguda encare del públich barceloní.

Per ara en Riquelme y en Ruíz de Arana fan el gasto, molt á gust de la concurrència.

Próximament estreno de *La buena sombra*, que sigué á Madrit á lo que sembla, un dels grans éxits de l' anterior temporada. Per aquesta obra ha pintat lo Sr. Chia las decoracions. Y 'ls autors s' han posat en camí al objecte de assistir á las primeras representacions.

Res més de nou, per lo que respecte á la present semana.

N. N. N.

A LA MEVA

En gracia de... no sé qué vaig prométre't l' altre dia dedicarte una poesia
¿te 'n recordas?... doncas, bé... lo meu gust fora cumplir mes d' ensá de certas midas, sols se poden dir mentidas, la vritat no 's pot pas dir.

Avuy lo ser massa franch es un perillós sistema... avuy lo més senzill tema no está lliure de entrebanch i y es tan fácil relliscar... y trobarse en un apuro que, ab franquesa, t' asseguro que no sé de qué parlar.

¿Vols que parli de política...? só republicá de cor,

voldria ferho un xich fort... y avuy... la cosa está crítica.

¿De la guerra? ¡Ja hi fet tart!
¿De la pau? No m' embolico...
¿De la bolsa? No m' hi fico
¿Del mal govern? ¡Deu me 'n guard!
¿Vols que 't digui que t' estimo...? no 't diria res de nou; cent voltas t' ho he probat prou y cada cop ab més mimo imassa que ho sabém tots dos! per lo tant si ho repetia casi bé ja semblaria la cansó del enfadós.

¿Que tens lo peu petitet...?
¿ben feta la pantorrilla...?
¿que son una maravilla los contorns del teu cosset...?
¿que m' encisas? ¿que m' exaltas?
¿que glateixo ton sonris?
¿que 'm fa lo sér més felis la puresa de tas galtas?
¿que 'l no estimarte es afront?
¿que ab tú penso á totas horas?... ¡si res de tot aixó ignoras y ho sab Deu y tot lo mon!

No sabent de qué parlar deixém'ho per millors dias; suspesas las garantias un s' exposa á relliscar y fora gran tonteria que per di alguna vritat pagués los plats que han trencat en Sagasta y companyia.

JOSEPH ROSSELLÓ.

ESQUELLOTS

Diálech d' actualitat.

—Ahont vas Blay aquesta nit?

—A veure la fosca.

—Y sent fosca ¿vols dir que la podrás veure?

—Aixó ray, ja encendré mistos per véu-rela millor.

—Si las empresas del gas continuan em-perradas en no treure 'l sobrepuig dels sis céntims, y 'l públich s' obstina en no encendre 'ls metxeros, no veig pas quan acabarà la huelga del gas.

Quedém ab aixó, señores:
obras son amores.

TEATROS DE BARCELONA

1. Conxa Martínez.—2. Carme Miquel.—3. Julia Gómez.—4. Joseph Riquelme.—5. Emilia Mavillard.—6. Elena Salvador.—7. Pere Ruiz de Arana.—8. Filomena García.—9. Josep Alfonso.—10. Josep Mariner.—11. Ricardo Gitiell.

TEATROS DE BARCELONA

1. Jaume Capdevila.—2. Enrich Borrás.—3. Hermenegildo Goula.—4. Carlota de Mena.—5. Conxa Palá.—
6. Adela Clemente.—7. Iscle Soler.—8. Jaume Virgili.—9. Frederich Fuentes.—10. Enrich Gimenez.—
11. Modest Santolaria.—12. Casimiro Ros.

—Y com ho tens de veure si no hi ha llum en lloch.

—Y l' Ajuntament que fá? ¿Com es que s' adhe-reix al acort dels gremis? ¿Per quan espera apagar tots els metxeros, comensant pels de la Casa gran y acabant pels dels fanals dels carrers?

—Al Ajuntament deixa'l estar. ¿Qué mes voldria ell, sino que la seva gestió quedés completament á las foscas?

Davant de una botiga que presenta per tota ilu-minació unas quantas rastelleras de ciris encesos:

—¿No deyan que ab aixó de la *huelga* semblaria que 'ns trobavam en lo día del dijous sant? Donchs teniu: veus' aquí 'l *moniment*.

Deya un entussiasta de la *huelga*:

—Vaja, que si Mr. Lebón y la Sra. Catalana 's reffan dels cinch céntims d' augment per metro cú-bich de gas, no tindrán mes remey que anarse'n al llit á las foscas.

Una consideració oportuna.

Al visitar la ciutat de Ginebra, fa dos estius, vaig notar una particularitat que va cridar-me l' atenció. Bullia la ciutat de forasters, ab motíu de celebrarse en aquells días la Exposició nacional, y no obstant, á las set de la tarde, ó siga á l' hora de dinar, totas las botigas, comensant per las mes luxosas tanca-van las sevas portas.

—Es la costum de la terra—varen dir-me.—Ja n'

hi ha prou ab lo día pera vendre y treballar. Lo ves-pre s' ha fet per reposar ó per disfrutar, á gust de cada hu.

Poble prácticich per excelencia es el de Ginebra, y ho serán també tots els que l' imitin. Los botiguers tancant quan s' acaba 'l día, no sols estalvían l' im-port del alumbrat, sino que poden concedir als seus dependents tots els días un esbarjo que 'ls fá mes aptes pel treball del endemá.

Potser Barcelona trobará en la *huelga* del gas 'l punt de partida per imitar als botiguers de Ginebra y altrás ciutats del extranger. Tot es que s' acostu-min á tancar á posta de sol.

Y las empresas del gas provocadoras del conflic-te, haurán fet un pá com unas hostias.

Lo representant de l' empresa Lebon, se diu Mr. Toussaint (Totsants.)

Vels'hi aquí un nou predestinat: per Totsants, castanyas.

Lo director de *La Catalana* 's diu Sr. Manzana. ¿Quí es que no ha sentit parlar de la *manzana de la discordia*?

¡Pobre Mossén Jaume! ¿Creurían que 'm fa llás-tima?

Després de formárseli expedient l' han suspés d' empleo y sou, y ha tingut de deixar la seva mora-da del Cementiri, ahont exercia de Tenorio místich.

Los morts son ben dignes de compassió: 'ls han tret l' única distracció que tenían.

Sense Mossen Jaume, hasta 'ls morts se *morirán* de fástich.

COMPARSERÍA

Peladets y al natural
no son gran cosa; però
ab quatre anyadits com cal
¿hi ha res més serio que aixó?

La *Publicidad* al donar compte de la inaugura-ció de la temporada de *Romea*:

«Fuentes todavía hace de galán joven.— Durante el segundo acto un caballero tuvo un ataque de nervios por fortuna sin importancia.»

Suposém que l' atach de nervis de aquest bon se-nyor no reconeixería per causa 'l fet de que 'l sim-pátich Fuentes fassi encare de galán jove.

Lo *Diari de 'n Brusi* sempre ha d' estar en¿ ca-rácter.

Lo seu revister de Madrit s' ocupa dels propósits del actor Sr. Sánchez de León de adecentar lo tea-tro, posant en escena obras nacionals y extrange-ras, que pugan veure sense escrúpuls las personas t moratas.

Y afegeix: «Lástima que incurra en el descuido, que presumimos ha de subsanar cuando se le llame la atención, de anunciar la representación de una comedia de Alejandro Dumas (hijo), sin tener en cuenta que todas las de este autor están prohibidas por la Iglesia.»

¡Ara vejín!...

Verdaderament, lo que hauria de fer lo Sr. Sánchez de León sería representar á tot pasto, obras per l' istil de la *Vida de San Luís Gonzaga* y altres pel mateix istil que figuran en lo repertori dels Lluisos.

Ab aixó alcanzaria un gran triunfo de badalls. 'Ls actors badallarian de gana, y 'l públich badallaria de fástich.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número

¡¡ Novedad!! ¡¡ Acaba de publicarse!!

Tomo 61

DE LA

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición LOPEZ)

COLECCIÓN DE TIPOS

POR EL CHISPEANTE ESCRITOR

LUIS TABOADA

Un tomo en 16.º con alegórica cubierta en colores. Precio 2 reales.

LIBRO SENSACIONAL

EN DEFENSA DEL HONOR DEL EJÉRCITO

Un tomo 8.º Ptas. 1'50.

¡¡ NOVELAT!! ¡¡ OBRA NOVA!!

FULLS DE LA VIDA

PER

SANTIAGO RUSIÑOL

EDICIÓ ILUSTRADA AB PROFUSIÓ DE DIBUIXOS DEGUTS AL NOTABLE PINTOR

R. Pitchot

Un elegant tomo en quart.

Ptas. 7.

BARCELONA Á LA VISTA

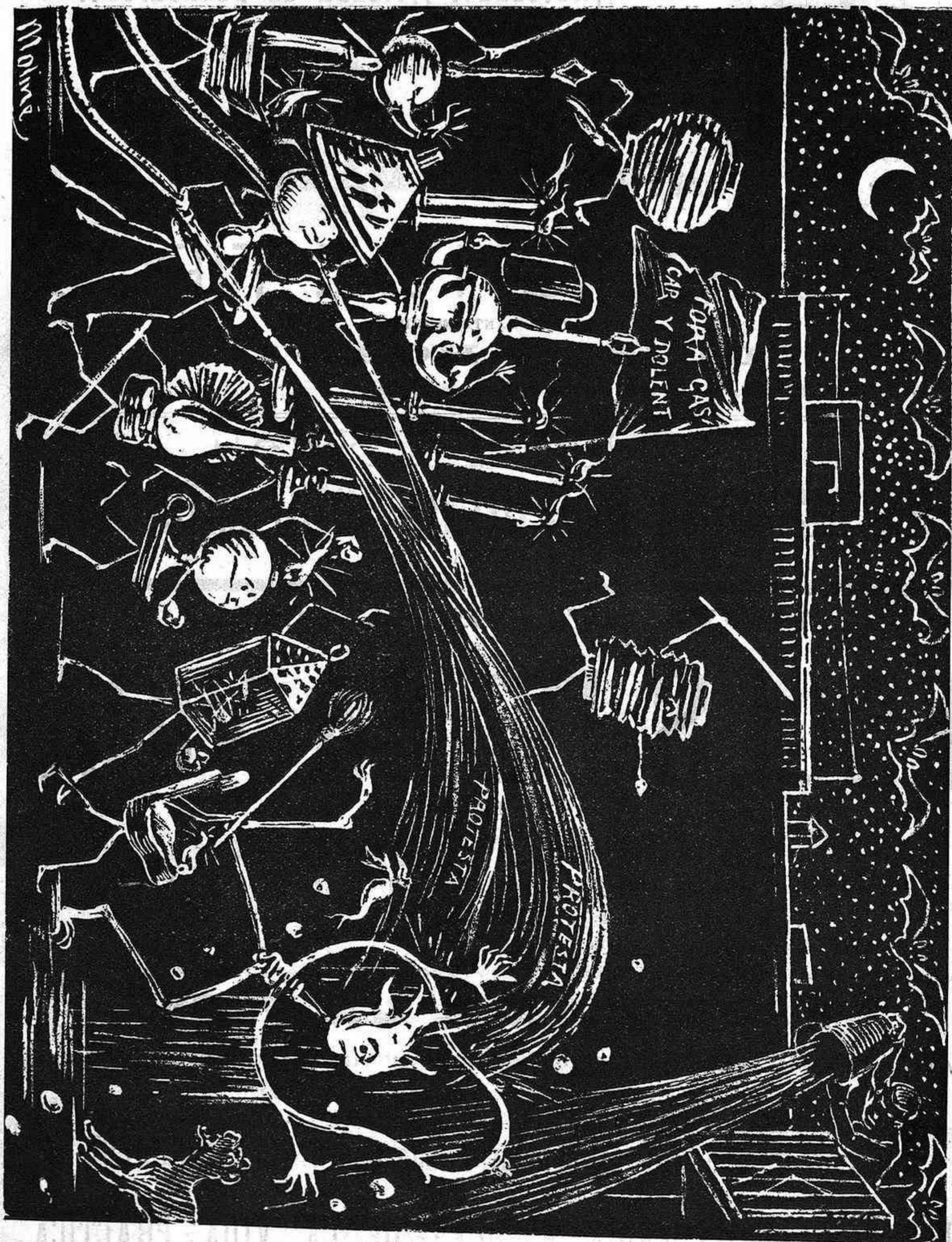
Album de 192 fotografias de la capital y sus alrededores, encuadernado con elegantes tapas. . . Ptas. 8.

Muy pronto aparecerá el popular Almanaque BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LA QÜESTIÓ DEL GAS.—MANIFESTACIÓ PACÍFICA

—Contra la coalició de tots els llums, no hi podràs res. ¡T'apagarém els llums!